

# TIBBİ SEKRETERLİKTE MESLEKİ ETİK

Yrd. Doç. Dr. Perihan ŐENEL TEKİN

# TIP ETİĞİNİN TARİHÇESİ

- Tıp etiğinin oluşum süreci binlerce yıl öncesine dayanır.
- Çeşitli kültür ve uygarlıklarda tıpta, hekimlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin etik değerlerin varlığından söz edilebilir.
- Hekimlerin benimsedikleri etik değerlerin günümüze kadar elen boyutu eski Yunanlı hekim Hipokrat'a (MÖ. 460-370) bağlanır.
- Özellikle ona atfedilen Hipokrat Andı tıptaki etik değerlerin temelini oluşturur.

- Bu etik temel hastanın korunması ve yararını öngörür.
- Bununla beraber günümüzde Hipokratik değerler de önemli değişimler de gerçekleşmiştir.
- Bu değişimin özü hekim merkezli geleneğin hasta merkezli hale gelmesidir.
- Hastanın tıbbi yararı yanında onun değer ve istemlerinin de tıbbi uygulamalarda artık gözönüne alınması gerekmektedir.
- Daha sonra değineceğimiz bu konulardan önce Hipokrat Andını incelememiz gerekmektedir.

- Hipokrat Andı metninin günümüzde yapılan çeşitli yorumlarının genel sonucu, Hipokrat'ın, hekimlerin belli başlı etik ödevlerinin neler olduğunu tespit etmiş olduğuna ilişkindir.
- And metninde koyu olarak gösterdiğimiz bölümler, hekimlerin hasta karşısında neler yapması gerektiğini belirlemektedir.
- Örneğin hekim, ilkesel olarak hastasına zarar vermeyecek; kural olarak sır saklayacak, öldürücü ilaç vermeyecek, düşük yaptırmayacak, mesaneden taş almayı (italikle yazılmış) uzmanına bırakacaktır.
- Yani, hekimin hastasına karşı etik yönden kabul edilebilir bir tutum ve davranış sergileyebilmesinin yolu, kendisine dışarıdan yüklenen bazı ilke ve kuralları yerine getirmekle gerçekleşecektir ki, bu durum ödev etiği temelinde anlam kazanmaktadır.

- Buna karşın And metninde hekimlerin başka nitelikteki sorumluluklarından da söz edilmektedir.
- Metinde tırnak içerisinde verdiğimiz "Sanat ve hayatımın temizliğini ve kutsiyetini koruyacağım" biçiminde bir ifade bulunmaktadır.
- Hipokrat'ın başka yazılarında da iyi bir hekimin alçakgönüllü, ağırbaşlı, sebatlı, hürmetkar gibi kişilik özelliklerinde olması gerektiği belirtilir.
- Tüm bu nitelikler gerçekte erdemli bir insan olup olmamakla ilgilidir: İçsel bir durum, bir karakter sorunudur.
- Ortada, ödev konusu olacak bir ilke ya da kural yoktur.

- Kişilerden, erdemli bir davranış örneği göstermelerini, örneğin alçakgönüllü olmalarını onlara bir ödev olarak yükleyemeyiz, bu anlamsız olur; bu, olsa olsa bir dilek, arzudur.
- Bir başka anlatımla burada sorunsal, hekimin ne yapması değil, nasıl bir (hangi) karakterde olması gerektiğine ilişkindir.
- Örneğin, bir hekimin herkesin kaçıştığı bir salgın hastalık bölgesinde görev almaya çalışması erdemli bir davranış örneğidir.
- Erdemler etiği olarak tanımladığımız bu yaklaşım ile ödev etiği, tıp etiğindeki anlayış biçimleri olarak, Hipokrat'tan günümüze kadar hekimlerin etik sorumluluklarını belirleye gelmişlerdir.

- Ancak, görülen, genellikle bunlardan birinden çıkılarak tıp etiğini temellendirmenin güçlükler arzettiğidir.
- Kimi zaman, bir ödev unsuru aynı zamanda erdemli bir davranış konusu olabilmektedir.
- Örneğin, yalan söylememek hem bir ödev unsuru hem de erdemli bir davranış biçimi olabilir.
- Dolayısıyla Hipokrat'ta olduğu gibi, günümüzdeki etik kodlar, etik bildiriler ve deontoloji tüzüklerinde de hekimin etik sorumluluğu olarak, sıkça ödev ve erdem öğelerinin karışımına rastlanmaktadır.